UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarivs In Jus Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas Gregorii IX. P. M.

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus VII. De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62329

Visual Library

tum impediens matrimonium, *d. c. 3. & 6.* habetque effectum dirimendi ſponſalia, ſi- ſive præcedentia, ſive ſequentia. Quod omnino verum eſt in voto Religionis, cum obli-
10 get ad rem ſtatui matrimoniali contrariam.

Quæſtionis autem eſt, An & votum ſimplex caſtitatis dirimat ſponſalia? R. Eſſe quidem voto ſimplici præcedenti vim irritandi ſponſalia ſubſequentia, *c. Rurſus h. t.* quod contineant rei illicitæ promiſſionem, quippe jam alteri promiſſæ, non tamen eamdem vim propoſitam eſſe voto cœlibatus in ſæculo ſervandi; nam iſtud non ponit obligationem quoad præcedentia ſponſalia. Quæ ſententia juri eſt conformior, & pro ea adducitur textus in *c. Veniens 5. h. t.* in quo mulieri voventi poſtea de fide ſponſo mentita ſatisfactio eſt indicenda; quam indici non eſſet neceſſe, ſi ſponſalia dirimerentur per votum ſubſequens. Præterea non videtur res iſta talis, quæ ſub votum cadat, cùm alteri debeatur, cui non debet fieri præjudicum, ut Deo ejus facta promiſſio non teneat. Nec facit quod aliter ſe res habeat in voto Religionis; nam ſi conceſſum ingredi Religionem poſt matrimonium, quidni & poſt ſponſalia? cùm hoc votum ſe habeat eo modo ad ſponſalia, quo ſolemne ad matrimonium Abbas *d. c. Veniens num. 5.* Navar. in *Summa cap. 22. num. 27.* Innoc. *ad d. c. Rurſus*, Sanchez 1. *Diſp. 46. num. 9.* Hinc & votum de ſuſcipiendo Ordine ſacro non liberat à ſponſalibus, cùm Ordini quidem ſit adnexum votum, per ſe tamen ſimplex, & qui-
11 dem caſtitatis, quod, uti dictum, ſponſalia non ſolvit in detrimentum alterius.

Alia quæſtio eſt, An qui poſt votum ſimplex virginem defloravit, teneatur eam ducere, non obſtante voto ſimplici? R. Ita rectius dici, cum votum non obliget, rebus notabiliter mutatis, uti hic, propter vinculum juſtitiæ, quod ſupervenit, & graviſſimum proximi damnum prævalens voto; ſi tamen jubeatur eam ducere per judicem, uti dicetur infrà *De adult.* & mulier ignoraverit votum; nam ſi ſcivit, habet quod ſibi imputet, Sanchez *1. Diſp. 45.*

12 Alterum impedimentum, de quo hoc Tit. ponit Ordo; qui alius major alius minor, ut dictum ſup. *lib. 1.* Ille præcedens ponit impedimentum dirimens, propter tacitum continentiæ votum ordini ſacro adnexum, *c. 1. De* [...] *to in 6.* Dico præcedens; quia ſequens [...] tollit vinculum matrimonii.

Dubitatur autem, Quo jure ſit induct[...] hoc impedimentum? R. Verius eſſe, ſol[...] Eccleſiaſtico eſſe inductum, cùm nullu[...] re divino inveniatur præceptum irrita[...] que repugnet Sacerdotio matrimonium [...] compartiatur, uti patet in Sacerdotibus [...] ris Teſtamenti, & in Græcis Sacerdotibus [...] dernis, quibus eſt permiſſus matrimoni[...] Et licet à temporibus Apoſtolorum [...] in Eccleſia, ne promoti ad Ordines ini[...] trimonium, inde tamen non ſequitur [...] divini, cùm ab Apoſtolis ſtatutum [...] Eccleſiaſtico attribuitur. Sanchez 7. Diſp. [...]

Dicta de impedimento ex ordinis ſ[...] ne vera ſunt, quatenus quis volens [...] bus eſt initiatus. Nam ſi juſtus metu[...] venerit, ille faciet talem non teneri [...] nentiam, atque ita matrimonium [...] tum teneri, ſecundum dicta ſup. [...] *&c.* idem de ordinato in infantia [...] quia non potuit ſe obligare, ob defect[...] ſus. Quod & videtur dicendum de [...] pubertatem ordinatus, licet ſenſum [...] habente, per text. in *can. 1. & can.* [...] 1. ubi ante pubertatem emiſſum vot[...] non tenere, ut dictum ſup. *De cohab.* [...] *& mulier. num. 11.* ubi & dictum [...] lationem Ordinis irritam non inducere [...] tionem continendi, ſive irrita ſit [...] fectus alicujus ſubſtantialis, ſive qui[...] tio facta à non Epiſcopo: ut non pec[...] ordinatus, cùm ne quidem voto ſimpl[...] ſit dici obſtrictus. Vid. Sanchez. 7. D[...] *num. 13.*

TITULUS VII.

De eo, qui duxit in matrimon[...] quam polluit per adulterium.

SUMMARIUM.

1. *Machinatio mortis alterius conjugis* [...] *impedimentum dirimens.*
2. *Item adulterium cum alterius machin*[...]
3. *Adulterium cum promiſſione de* [...] *quando ponat hoc impedimentum.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

4. An & ſolum adulterium ſine fide data?
5. Liberis ex adulterio ſuſceptis debentur alimenta.
6. Vt & ſpuriis omnibus.

DE crimine hic agitur, quod ponit impedimentum dirimens, & videtur triplex eſſe.
Primum oritur ex machinatione mortis al-
1 terius conjugis. Ubi debet machinatio ſuum ſortita eſſe effectum: non obſtante textu in *c. 1. & 6. h. t. & c. 1. ſup. De converſ. conjug.* quæ tantum faciunt mentionem machinationis, quia verba cum effectu ſunt intelligenda, pœnæ non imponuntur niſi crimini completo. Debet etiam uterque ad eam concurrere, ſaltem conſilio aut mandato ad mortem coôperando. Ratihabitio non ſufficit, cùm ad actum non concurrat. Alter ſit infidelis, vel uterque fidelis, non refert, *d. cap. 1. ſup.* De *converſ. conjug.* Denique fiat & animo ineundi cum altero matrimonii: quæ conditio licet non exprimatur per Canones, vult tamen eam ſubintelligi ratio inducti impedimenti, ſcilicet ne conjux conjugis vitæ inſidietur, ut eo liberatus cum dilecta magis perſona contraheret.

2 Secundum ponit adulterium, cum machinatione alterius tantùm. Quem modum cum priori quidam conjungunt, à quo tamen rectè ſeparatur, cùm ibi requiratur utriuſque machinatio, licet non intervenerit adulterium, hic autem requiratur adulterium, & alterius machinatio ſufficiat, *c. 1. & 3. h. t.*

3 Tertium, adulterium cum promiſſione de ducendo poſt mortem conjugis, vel matrimonio de facto inito, ſuperſtite alterius conjuge, *c. 1. 2. 4. h. t.* Ubi primò oportet verum cum primo fuerit conjugium, quia alias putativum non præſtabit impedimentum, *d. c. 2.* Deinde adulterium ſit completum, durante conjugio cum altero, quia alias non erit crimen perfectum ſed inchoatum tantùm, quod non meretur hanc pœnam, & deficeret conditio, ob quam pœna præcipuè imponitur, *c. fin. h. t.* Tertio, alter ſit conſcius conjugii prioris, *d. c. 2. & 4. h. t.* ut ſi alter ignoraverit, etſi de copula fides data, aut etiam de facto matrimonio inito intervenerit, non tamen impediatur ſecundam habere, novo conſenſu interveniente, *c. 7. hoc t.* cum alias non ſit formale adulterium, nec debeat vir ex ſuo dolo reportare commodum, *d. c. hoc t.* Ubi ſi fuerint conjuncti, ſuperſtite priori, vir non poteſt, primâ mortuâ à ſecunda inſcia matrimonii prioris recedere, ſecundæ tamen eſt licentia recedendi à tali viro, quia ignorantia facit eam non peccaſſe. Quartò, oportet promiſſio ſit expreſſa ſigno exteriori; nam in corde retenta non poneret impedimentum, quod in ea non obtineat ratio impedimenti. Faciunt enim Canones paſſim mentionem fidei datæ, aut contracti matrimonii, quod requirit exterius ſignum. Nihil excuſabit, quòd diu ſimul cohabitarint, ut & liberos generarint, cum multiplicitas prolis ita ſuſceptæ eorum crimen magis exaggeret, & diuturnitas temporis non tam peccatum minuat, quàm augeat, *c. 5. hoc tit.*

Ex quibus patet reſolutio ad quæſtionem, 4
An ſolum adulterium, vel ſola fides data, vel ſolum matrimonium, ponat hoc impedimentum? Reſpondendum enim negative, ut patet ex *c. 6. h. t.* ubi adulterium ſine fide data non impediat poſtea cum eadem contrahi nuptias & ex *c. fin. eod.* ubi contractus initus cum ſecunda, vivente primâ, non impedit cum ſecunda contrahi poſtea matrimonium, ſi copula non intervenerit; & Canones paſſim requirunt utrumque ſimul ſcilicet copulam cum fide data, aut matrimonio de facto inito: ut non niſi utroque poſito poſſit poni impedimentum, quia non ſolet poni pœna, niſi poſitis requiſitis ad crimen. Nec obſtat *can. 1. & xxxi. q. 1.* in quibus indiſtinctè dicitur, non licere ducere in uxorem pollutam prius per adulterium; quia generalis & indiſtincta iſtorum Canon. locutio reſtringitur ibi per loca ſubſequentia, ſecundùm jam dicta. Uxoricidium ponit impedimentum impediens tantum, de quo infra *Tit. 16.*

Mandat autem Pont. hic *d. c. 5. in fine*, ut li- 5
beris ex adulterio ſuſceptis alimenta ſecundum facultates à parentibus miniſtrantur, ſecutus jus naturæ, ne qui nihil deliquerunt, eam pœnam ſubeant, quod à parentibus alii nequeant, ut ſecundum rigorem ſtatuerat jus civile, *Auth. Ex complexu C. De inceſt. nupt.*

Ubi quæritur, An *d. cap.* deciſio locum ha- 6
beat in omnibus ſpuriis? R. Hoc quidem ne-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gare Paleot. in *Tract. De nothis & ſpur. cap.* 46. *num.* 4. qui vult tantum agi ibi de natis ex putativo matrimonio: verum rectius dici, ad omnes pertinere ſpurios *d. cap.* 5. deciſionem, quia nititur jure naturali, quo mandatur educatio liberorum. Et facit, quod matrimonium de quo *d. c.* 5. non poſſit dici putativum, cùm contra legem ſit initum; & non tam ſubſit ignorantia facti, quàm juris, quæ non excuſat, nec facit poni matrimonium putativum, quod ponitur per juſtam facti ignorantiam, de qua inf. *Qui filii ſint legit.* Denique ſi putativum foret, fruſtra moveretur quæſtio de iis alendis, cùm tales ſuccedant in parentum hæreditatem, ut dicetur infrà *Tit.* 17.

TITULUS VIII.

De conjugio leproſorum.

SUMMARIUM.

1. *Lepra ſuperveniens ſolvit ſponſalia.*
2. *Non etiam matrimonium.*

LEpra ſuperveniens dat cauſſam irritandi ſponſalia, *c. fin. hoc tit.* Ratio conſiſtit in
1 metu infectionis, qui meritò facit invitum. Idem non operatur lepra præcedens, ſi fuerit præcognita, quod ſibi imputare debeat, qui cum infecto contraxerit. Aliter ſe res habet, ſi ignoraverit, *arg. cap. Quemadmodum ſup. De jurejur.*

Matrimonium per lepram ſupervenientem
2 minimè diſſolvitur, etiam non conſummatum, *cap.* 1. *hoc tit.* nequidem quoad thorum, *cap.* 2. *hoc tit.* Quod tamen temperandum videtur niſi ſubſit probabile periculum infectionis, cum nemo ſe obliget ad matrimonii contractum, niſi ſalva vitæ incolumitate, & ita temperandum, ſecundùm pleroſque, *d. c.* 2. Neque enim Deus eſt tentandus, *can. Si nulla* XXIII. *q.* 7. Licet autem eo caſu liberetur à debiti redditione, non tamen ab aliis ſervitiis, quæ ſine periculo vitæ præſtari poſſunt. Vide Barboſa *ad Rub. D. Soluto matrim. p.* 2. *n.* 28. & 29. Idem ſentiendum de morbo Gallico, aut ſimili, quo alter laboret, ex rationis paritate. Navarr. in *Summa c.* 21. *num.* 27. *caſu* 8.

TITULUS IX.

De Conjugio ſervorum.

SUMMARIUM.

1. *Impedimentum dirimens ponit*
   perſonam.
2. *Vel circa perſonæ conditionem.*
3. *Niſi quis ſcienter cum ſerva*
4. *Iure Canonico tenet*
5. *Partus ſequitur conditionem*
6. *Error circa perſonam tum*
   concomitans dirimit matrimonium.
7. *Idque jure naturæ.*
8. *Error circa alias qualitates non*
9. *Quod tamen limitationem recipit.*
10. *Dolus interveniens an irritet*
    matrimonium?

IMpedimentum dirimens ponit
contingit vel circa perſonam,
quis putat ſe ducere Sejam, quæ eſt
primogenitam, & obtruditur ei
ta, & impedit matrimonii
pter defectum conſenſus in perſonam
non poſſit dici conſenſiſſe in perſonam
animo non concepit, *arg. l.*
9. *in pr. D. De contrah. empt.*
eſt, ut ne quidem S. Pont. efficere
tali errore matrimonium initum
non poteſt ſupplere conſenſum.
ſonæ conditionem, ut quando
contrahere cum perſona libera,
qualem contractum, poſt leges
De nupt. 22. §. *ſi verò ab initio*,
ravit irritum, propter errorem
qui gravior eſt, & omnem
cap. 2. & *fin. h. t.* Dico Eccleſia,
jure naturæ non irritari, cum
ſolute non impediat liberum
ſed tantum certis temporibus,
hic ſit ſimpliciter voluntarius,
feratur in hanc perſonam. Licet
rium ſit adjunctum ratione qualitatis,
non facit involuntarium ſimpliciter,
patebit,

Scienter cum ſerva contrahens,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN